

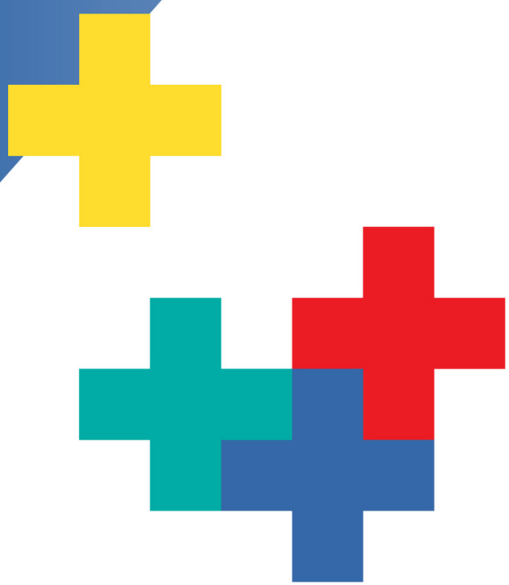

KONGRESA TĒZES

2023. GADA 23.-25. NOVEMBRIS

Latvijas III
Nacionālais
rehabilitācijas
kongress

VIRTUĀLĀ PLATFORMA

Satura rādītājs

Cilvēks/ People

Ārstnieciskās iejaukšanās rehabilitācijā pacientiem ar prostatas audzēju <i>Marta Skudra</i>	2
Bērnu ar cerebrālo trieku vecāku pieredze saņemot agrīno rehabilitāciju BKUS pēc selektīvās dorzālās rizotomijas operācijas <i>Dace Bērtule, Gunta Kristapsone, Alisa Rjabikova</i>	3
Bērnu vecāku un ārstniecības personu viedoklis par bērnu vajadzībām ergoterapijā bērnu paliatīvās aprūpes pakalpojumā <i>Sintija Ozoliņa, Zane Liepiņa</i>	4
Efektīvi un strukturēti rehabilitācijas pakalpojumi pacientiem ar onkoloģisku slimību primārajā veselības aprūpē. <i>Endija Atava-Čudare, Marta Skudra, Elīna Grandāne, Sarma Zīle, Daina Šmite</i>	5
Ergoterapeitu digitālo kompetenču pašnovērtējums un digitālo tehnoloģiju lietošana praksē <i>Rebeka Samanta Strode, Liene Saukuma</i>	6
Gūžas locītavu novērošanas algoritma pielietojums bērniem ar smagiem kustību traucējumiem <i>Alisa Rjabikova</i>	7
Izmantojot mūzikas terapijas (MT) prakses programmas iespējas Austrijā, pētījums aplūko konkrēto mūzikas terapijas prakses pieredzi divās Austrijas slimnīcās un to ietekmi uz pacientu atveseļošanās procesu, kā arī sniedz rekomendācijas un ieteikumus. <i>Alina Feodorova</i>	8
Multidisciplināras pieejas nozīme hronisku pacientu ar spastiku terapijas vadīšanā: klīniskais gadījums. <i>Svetlana Žukova, Zane Dambe, Illa Mihejeva</i>	9
Mūzikā balstītas intervences miega kvalitātes uzlabošanai gados vecākiem pieaugušiem: integratīvs pārskats <i>Aija Ozola, Kristīne Mārtinsone</i>	10
Pamata vērtību dimensiju un kontroles lokusa saistības ar autentiskuma izjūtu. <i>Līga Filonenko</i>	11
Praktizējošu fizioterapeitu pieredze kineziobijas mazināšanā pacientiem ar mioskeletālās sistēmas traucējumiem <i>Kristīne Blāķe, Zane Rožkalne, Didzis Rozenbergs</i>	12
Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas pacientu, fizikālās un rehabilitācijas medicīnas ārstu un funkcionālo speciālistu pieredze Neurodeģeneratīvo slimību rehabilitācijas programmā <i>Emīlija Dravante, Līga Savicka</i>	13
Sāpju mazināšanas iespējas pacientiem ar plantāro fascītu, izmantojot aditīvi ražotās pēdas ortozes <i>Valērija Kohanoviča, Darja Nešteroviča-Petrikova</i>	14

Līdzdalība/ Participation

Balss kvalitātes novērtēšanas instrumenta “Balss akustiskās kvalitātes indekss” validēšana latviešu valodā	16
<i>Marta Mežaraupa</i> , Baiba Trinīte, Marks Ronis, Dins Sumerags, Santa Salaka	
Augmentatīvās un alternatīvās komunikācijas pielietošana VSIA “BKUS”	17
<i>Alisa Rjabikova</i> , Terēze Gulmane, Lelde Krauze	
Energijas taupīšanas tehnikas efektivitāte ar vēzi saistīta noguruma pārvaldīšanai: sistemātisks literatūras pārskats	18
<i>Viktorija Maļeckā</i> , Zane Liepiņa	
Ergoterapeitu izglītība Latvijā no studentu un absolventu perspektīvas	19
<i>Alīviņa Genkina</i> , Zane Liepiņa	
Multidisciplinārā rehabilitācija pēc abu apakšstilbu sasituma: gadījuma analīze	20
<i>Darja Nesteroviča-Petrikova</i>	
Nodarbju veikšanas grūtības subakūtā periodā pacientiem pēc Covid-19	21
<i>Olga Naumova</i> , Zane Liepiņa	
Sēdēšanas poza un sēdēšanas spiediena sadale personām ar muguras smadzeņu bojājumu mugurkaula kakla daļā hroniskā stadijā viedierīču lietošanas laikā	22
<i>Liene Laizāne</i> , Zoja Osipova	
Vērtībās balstītas veselības aprūpes principi ambulatorajā rehabilitācijā pacientiem ar muskuloskeletālām saslimšanām Latvijā	23
<i>Līga Barone</i> , Dzintra Atstāja	

Cilvēks/ People

ĀRSTNIECISKĀS IEJAUKŠANĀS REHABILITĀCIJĀ PACIENTIEM AR PROSTATAS AUDZĒJU

*Marta Skudra*¹

1. Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca

Aktualitāte un mērķi

Visā pasaulē turpina pieaugt onkoloģisko saslimšanu

radītais slogs, kas rada milzīgu fizisku, emocionālu un finansiālu spriedzi indivīdiem, ģimenēm,

kopienām un veselības sistēmām. Prostatas audzējs ir ceturtais biežāk diagnosticētais audzējs pasaulē. Palielinoties pacientu skaitam ar prostatas audzēju un, ņemot vērā,

prognozētos izplatības rādītājus, pieaug nepieciešamība pēc pierādījumos balstītas medicīniskās rehabilitācijas šajā populācijā.

Darba mērķis bija analizēt pieejamās uz pierādījumiem balstītas ārstnieciskās iejaukšanās rehabilitācijā kā arī identificēt specifiskas problēmas, kas var attīstīties prostatas audzēja vai tā ārstēšanas rezultātā.

Metodes

Darbības jomu noteikšanas pārskats sastāvēja no: Sistemātiskas zinātnisko publikāciju identificēšanas un pierādījumu līmeņu noteikšanas; Identificēto iejaukšanos saistīšana ar Starptautisko medicīniskās iejaukšanās veidu klasifikāciju; Identificēto problēmu saistīšanas ar Starptautisko funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikāciju.

Rezultāti

Literatūras izpētes rezultātā trīs izvēlētajās datubāzes kā atbilstošas šim darbības jomu

noteikšanas pārskatam tika identificētas 247 publikācijas.

Šajās publikācijās tika identificētas

68 unikālās ārstnieciskās iejaukšanās, kā specifiskas pacientiem ar prostatas audzēju tika izdalītas 12 iejaukšanās. Ar augstāko pierādījumu līmeni kā specifiskas šajā populācijā tika noteiktas 11 medicīniskās iejaukšanās: triecienviļņu terapija; vingrojumi iegurņa pamatnes muskulatūrai; Kegal vingrojumi; iegurņa pamatnes vingrojumi, izmantojot biofeedback terapiju; futbols u.c. Literatūrā tika identificētas 87 problēmas, kas var attīstīties prostatas audzēja vai tā ārstēšanas rezultātā, kā specifiskas šajā populācijā tika noteiktas 15 problēmas: vīrišķības zudums; fekāliju nesaturēšana; zarnu peristaltikas traucējumi; urīnpūšļa funkciju traucējumi; urīna nesaturēšana; erekcijas traucējumi; samazināts libido un seksuālās funkcijas; karstuma viļņi; izmainīta laulības kvalitāte.

Secinājumi

Literatūrā ar augstāko pierādījuma līmeni tika noteiktas 38 ārstnieciskās iejaukšanās pacientiem ar prostatas audzēju, kā specifiskas iejaukšanās šo pacientu rehabilitācijā tika identificētas 11 medicīniskās iejaukšanās.

Problēmu identificēšanas procesā tika noteiktas 87 problēmas, kuras var attīstīties pacientiem ar prostatas audzēju. Kā specifiskas šajā populācijā tika noteiktas 15 problēmas.

BĒRNU AR CEREBRĀLO TRIEKU VECĀKU PIEREDZE SAŅEMOT AGRĪNO REHABILITĀCIJU BKUS PĒC SELEKTĪVĀS DORZĀLĀS RIZOTOMIJAS OPERĀCIJAS

*Dace Bērtule*¹, Gunta Kristapsone¹, Alisa Rjabikova¹

1. Bērnu Klīniskā Universitātes slimnīca, Rehabilitācijas klīnika

Aktualitāte un mērķi

Selektīvā dorzālā rizotomija (SDR) ir neiroķirurģiska ārstēšanas metode apakšējo ekstremitāšu spasticitātes reducēšanai personām ar paraparēzi, tai skaitā bērniem ar cerebrālo trieku. Lai panāktu funkcionēšanas uzlabojumus, pēc SDR operācijas ir nepieciešama intensīva, regulāra rehabilitācija, nozīmīga ir ģimenes un paša bērna motivācija un gatavība ilgstoši iesaistīties aktīvā rehabilitācijā.

Latvijā SDR operācijas netiek veiktas, tās ir iespējams veikt ārzemēs, izmaksas sedzot izmantojot S2 (E112) veidlapu. No 2022.gada S2 (E112) veidlapa tiek izsniegta balstoties uz BKUS speciālistu konsīlija lēmumu, izvērtējot kandidāta piemērotību un nosakot pēc operācijas rehabilitācijas procesa kārtību, agrīno rehabilitāciju nodrošinot BKUS Rehabilitācijas klīnikā.

Pētījuma mērķis bija izpētīt bērnu ar cerebrālo trieku vecāku pieredzi saņemot agrīno rehabilitāciju BKUS pēc selektīvās dorzālās rizotomijas operācijas.

Metodes

Pētījumā tika iesaistīti to bērnu vecāki, kuriem SDR operācija tika veikta 2023.gada jūnijā. Ar trīs bērnu, vecākiem tika veiktas individuālas, daļēji strukturētas intervijas. Viena bērna vecāks atteicās no rehabilitācijas BKUS, kā arī nepiekrīta intervijai. Datu apstrāde tika veikta izmantojot kvalitatīvo satura analīzi, deduktīvo pieeju.

Rezultāti

Interviju satura analīze atklāja vecāku pieredzi, ietverot organizatoriskos, profesionālos un personības faktorus. Iezīmējas sākotnēji izjusta nedrošība un neuzticība BKUS speciālistu kompetencei, kas kursa laikā mazinās. Kopumā aptaujātie vecāki paņņ pozitīvu pieredzi attiecībā uz tiešo rehabilitācijas procesu un sadarbību ar ārstniecības personām, tomēr visi atzīst, ka saskarūšies ar negatīvu pieredzi risinot organizatoriskos jautājumus.

Secinājumi

Rehabilitācijas kurss BKUS jāorganizē arī pirms SDR operācijas, tādējādi ģimenēm būtu lielāka izpratne par konkrētajā iestādē sagaidāmo un radītu lielāku uzticību tur strādājošo speciālistu kompetencei.

BĒRNU VECĀKU UN ĀRSTNIECĪBAS PERSONU VIEDOKLIS PAR BĒRNU VAJADZĪBĀM ERGOTERAPIJĀ BĒRNU PALIATĪVĀS APRŪPES PAKALPOJUMĀ

*Sintija Ozoliņa*¹, *Zane Liepiņa*²

1. VSIA "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari"", 2. Rīgas Stradiņa universitāte

Aktualitāte un mērķi

Latvijā, 2019. gada vienpadsmit mēnešos, paliatīvās aprūpes pakalpojumu saņēmēji ap 280 bērnu (Veselības ministrija, 2020). BKUS Paliatīvās aprūpes kabineta 2020. gada uzskaitē bija ap 350 aprūpējamo ģimeņu (Ministru kabinets, 2020). Bērnu paliatīvajā aprūpē tiek izmantotas arī ergoterapijas tehnoloģijas, kur nepieciešamības gadījumos, multidisciplinārā komandā papildus var tikt pieaicināti ergoterapeiti (Bērnu paliatīvās aprūpes biedrība, 2012). Lai nodrošinātu ģimenes un bērna vajadzību apmierināšanu, multidisciplinārās komandas pieaicinātais ergoterapeits var sniegt atbalstu tehnisko palīgīdzekļu jautājumos un ar spēles un rekreācijas metodēm, veicināt bērna komunikāciju par piedzīvoto un sajūtām (Nacionālais veselības dienests, 2020).

Mērķis – noskaidrot un apkopot bērnu, kuri saņem bērnu paliatīvās aprūpes pakalpojumu, vajadzības ergoterapijā.

Metodes

Kvalitatīvajā pētījumā tika iesaistīti astoņi bērnu vecāki, kuru bērniem ir piešķirts paliatīvās aprūpes pakalpojums un to saņem biedrībā "Dižvanagi" un četras ārstniecības personas, kas strādā bērnu paliatīvās aprūpes nozarē vai pediatrijā. Dati tika iegūti no divām fokusgrupām, kur grupu audioieraksti tika pārveidoti transkriptā. Transkriptā iegūtie dati tika analizēti, izmantojot induktīvo metodi, kur no iegūtajiem datiem izveidots apkopojums pētījuma rezultātu analīzei.

Rezultāti

Atspoguļojot iegūtos datus, saskaņā ar Starptautisko funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācijas bērnu un jauniešu versijas klasifikāciju kodiem, tiek novērots, ka izteiktākās bērnu vajadzības ir pašaprūpes, produktivitātes un spēles aktivitāšu modificēšanā, tehnisko palīgīdzekļu lietošanas apgūšanā un aprūpētāju apmācībā. Minētās grūtības ietekmē arī ikdienas aktivitāšu veikšanu, to kvalitāti un asistēšanas līmeni. Fokusgrupu dalībnieki norādīja, ka būtiski trūkst ergoterapeita pakalpojumi un atzīmē, ka šie pakalpojumi ir nozīmīgi, jo ergoterapeits sniedz atbalstu aktivitāšu un fiziskās vides pielāgošanā, izglīto par tehnisko palīgīdzekļu saņemšanu un apmāca vecākus korektā to lietošanā un pielāgošanā.

Secinājumi

Ergoterapijas pakalpojumi ir nepieciešami bērniem, kuri saņem paliatīvās aprūpes pakalpojumu, un viņu vecākiem vai aizbildņiem, lai veicinātu iesaisti jēgpilnās ikdienas aktivitātēs. Ergoterapeits sniedz jaunu ieskatu aktivitāšu veikšanā un bērna pozicionēšanā, veicina bērna komunikāciju, tiek pielāgota fiziskā vide un tehniskie palīgīdzekļi. Ergoterapijas nodarbības sniegtu iespēju bērnam apgūt jaunas prasmes.

EFEKTĪVI UN STRUKTURĒTI REHABILITĀCIJAS PAKALPOJUMI PACIENTIEM AR ONKOLOĢISKU SLIMĪBU PRIMĀRAJĀ VESELĪBAS APRŪPĒ.

*Endija Atava-Čudare*¹, *Marta Skudra*², *Elīna Grandāne*³, *Sarma Zile*⁴, *Daina Šmite*¹

1. RSU, 2. Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, 3. RSU Stomatoloģijas institūts, 4.

Aktualitāte un mērķi

Šobrīd katram piektajam cilvēkam pasaulē tiek diagnosticēts vēzis. Pasaulē prognozēts, ka būs liels diagnosticēto vēža gadījumu skaita pieaugums - 60% no 18,1 milj. 2018. gadā līdz 29,4 milj. 2040.gadā. Latvijā katru gadu tiek atklāti vidēji 11000 jauni onkoloģijas gadījumi. Pasaulē rehabilitācija primārajā veselības aprūpē (PVA) ir sadrumstalota. Latvijā medicīniskajai rehabilitācijai nav skaidras vietas PVA, tas veido neizpratni un neefektivitāti rehabilitācijas pakalpojumu integrēšanai tajā.

Šī darba mērķis bija izveidot efektīvus un strukturētus rehabilitācijas pakalpojumus, lai uzlabotu pacientu ar onkoloģisku saslimšanu līdzturēšanu (eng.coping) un adaptācijas spējas, kas ļautu dzīvot jēgpilnu dzīvi kopienā.

Metodes

Darbs ietvēra literatūras apskatu un analīzi, kā arī aktuālās situācijas izpēti (problēmas aprakstu, vajadzību analīzi un aktuālo lokālo kontekstu). Tika izveidota ieviešanas plānošana, monitorēšanas analīzes un pakalpojumu finansēšanas plāni.

Rezultāti

Tika izveidots medicīniskās rehabilitācijas pakalpojums PVA pacientiem ar onkoloģiskām saslimšanām dažādos ārstēšanas posmos.

Pakalpojuma ietekme un problēmu mazināšana tiks īstenota dažādos līmeņos - indivīda, sabiedrības, veselības aprūpes sistēmas un veselības aprūpes profesionāļu līmenī.

Secinājumi

Ar izveidoto efektīvo un strukturēto rehabilitācijas pakalpojumu PVA, ir iespējams uzlabot pacientu ar onkoloģisku saslimšanu līdzturēšanu un adaptācijas spējas, lai dzīvotu jēgpilnu dzīvi kopienā.

ERGOTERAPEITU DIGITĀLO KOMPETENČU PAŠNOVĒRTĒJUMS UN DIGITĀLO TEHNOLOĢIJU LIETOŠANA PRAKSĒ

Rebeka Samanta Strode¹, ***Liene Saukuma***²

1. SIA „Sanare-KRC Jaunķemeri”, 2. Sociālās integrācijas valsts aģentūra (SIVA)

Aktualitāte un mērķi

Veselības aprūpes speciālistiem ir īpaša vajadzība pēc digitālajām prasmēm, ko nosaka sabiedrības novecošanās, multimorbiditātes slogs, veselības aprūpes speciālistu noslogojums (OECD, 2021a). Veselības aprūpes digitalizāciju kavē veselības aprūpes speciālistu, pacientu un viņu aprūpētāju prasmju trūkums, kā arī skaidras Eiropas stratēģijas trūkums attiecībā uz veselības aprūpes digitalizāciju (All Policies for a Healthy Europe, 2023). Līdz šim trūkst pētījumu, kas atspoguļo veselības aprūpes speciālistu digitālās kompetences (OECD, 2021a). Pētījuma mērķis: Noskaidrot ergoterapeitu digitālo kompetenču pašnovērtējumu un izpētīt ergoterapeitu pieredzi saistībā ar digitālo tehnoloģiju lietošanu praksē.

Metodes

Kvantitatīvs, aprakstošs pētījums. Instrumenti - elektroniska aptaujas anketa, Europass digitālo prasmju pašnovērtējuma rīks “Pārbaudiet savas digitālās prasmes” (Eiropas Komisija, 2022) Pētījumā piedalījās 63 ergoterapeiti. Dalībnieku vidējais vecums bija 29,8 gadi.

Rezultāti

Rezultāti: Ergoterapeitu vidējais pašnovērtējums piecās digitālo kompetenču jomās ir 3,5 balles (vērtējumu skalā no 1 līdz 5), kas norāda uz vidējo līmeni, kas ir viens no riska faktoriem veselības nozares digitalizācijas ieviešanai. Vidējais digitālo tehnoloģiju un rīku izmantošanas pašnovērtējums ir 6,27 balles (gandrīz labi), kas liecina par lietošanas pieredzes un prasmju trūkumu, kā arī digitālo tehnoloģiju nepieejamība ir visbiežākie ierobežojumi digitālo tehnoloģiju un rīku neizmantošanai darbā ar pacientiem. Gandrīz puse jeb 41,3% no aptaujātajiem ergoterapeitiem Covid-19 pandēmijas laikā ir snieguši attālinātās konsultācijas un visbiežāk saskārušies ar tādiem riska faktoriem kā pacientu nepietiekamas digitālās prasmes, bažas par datu privātumu un aizsardzību, neefektīvu mijiedarbību ar speciālistu un pacientu izpratnes trūkumu.

Secinājumi

1. Ergoterapeitu pašnovērtējums digitālo kompetenču jomās norāda uz vidējo vai pamata līmeni, kas ir viens no riska faktoriem veselības nozares digitalizācijas ieviešanai.
2. Nav statistiski nozīmīga sakarība starp digitālo kompetenču jomu, digitālo tehnoloģiju un rīku izmantošanas pašnovērtējumu un ergoterapeitu vecumu.
3. Ergoterapeiti, sniedzot attālinātās konsultācijas, visbiežāk saskaras ar tādiem riska faktoriem kā bažas par datu privātumu un aizsardzību, ierobežotu laika resursu, pacientu nepietiekamām digitālajām prasmēm, ergoterapeitu ierobežotām praktiskām zināšanām un problēmu risināšanas spējām, kas ir ierobežojumi digitālo tehnoloģiju un rīku neizmantošanai darbā ar pacientiem.

GŪŽAS LOCĪTAVU NOVĒROŠANAS ALGORITMA PIELIETOJUMS BĒRNIEM AR SMAGIEM KUSTĪBU TRAUCĒJUMIEM

*Alisa Rjabikova*¹

1. Bērnu klīniskā universitātes slimnīca

Aktualitāte un mērķi

Bērniem ar smagiem kustību traucējumiem ir augstāks risks uz gūžas locītavas subluksāciju un dislokāciju. Tas ir saistīts gan ar muskuloskeletālās sistēmas aizkavēto nobriešanu, gan izmainīto muskuļu tonusu, spasticitāti un patoloģiskiem kustību paterniem. Augstāka uzmanība tiek pievērsta bērniem ar cerebrālo trieku. Zināms, ka apmēram katram trešajam cerebrālās triekas pacientam rodas gūžas locītavas subluksācijas/luksācijas, izņemot Ziemeļvalstis, kur rādītāji ir ievērojami zemāki (Novak et al., 2020, Cifu et. al., 2016). Ir izstrādātas Austrālijas vadlīnijas un Zviedrijas (CPUP programmas) rekomendācijas, kas iesaka algoritmus, pēc kuriem veic novērošanas rentgenogrammas atbilstoši lielo motoro funkciju klasifikācijas sistēmas (LMFKS, jeb Gross Motor function Classification System – GMFCS) līmenim un migrācijas procenta progresēšanai. Bērniem ar citas etioloģijas kustību traucējumiem šīs gūžas locītavu stāvokļa novērošana parasti notiek, balstoties uz sūdzībām un simptomiem. Pētījuma mērķis: veicināt dinamisko novērošanu bērniem ar smagiem kustību traucējumiem, ieviest gūžas locītavu stāvokļa kontroles algoritmu fizikālās un rehabilitācijas medicīnas ārsta ikdienā, veikt komplikāciju profilaksi.

Metodes

Kvalitatīvajā pētījumā tika apkopoti dati par bērniem ar augstu gūžas locītavu dislokācijas risku. Veikta gadījumu analīze.

Rezultāti

Datu savākšanas periods – no 2021. g. marta līdz 2023. g. augustam. No desmit bērniem ar smagiem kustību traucējumiem (LMFKS III-V līmenis), kuriem veikta gūžas locītavu rentgenogramma, četriem konstatē gūžas locītavas subluksāciju, vienam – dislokāciju. Visiem pieciem bērniem bija vienas gūžas locītavas stāvokļa izmaiņas. Vecums diagnozes noteikšanas laikā – no 11,5 mēnešiem līdz 4 gadiem un 5 mēnešiem. Vienam no pieciem bērniem ar diagnosticēto patoloģiju konstatē gūžas locītavu hipermobilitāti, trīs bērniem – m. iliopsoas paaugstināto tonusu. Četri no pieciem bērniem saņēma ķirurģisku ārstēšanu. Vienam pacientam 2023. g. augustā uzsākta konservatīvā ārstēšana ar abdukcijas ortozi, tāpēc nav iespējams secināt, vai būs nepieciešama ķirurģiska ārstēšana.

Secinājumi

Svarīgi sekot līdzi gūžas locītavu stāvoklim ne tikai bērniem ar cerebrālo trieku. Jāizvērtē riski un izmeklējuma nepieciešamība individuāli, vadoties ne tikai pēc klīniskiem simptomiem, bet arī pēc LMFKS līmeņa.

IZMANTOJOT MŪZIKAS TERAPIJAS (MT) PRAKSES PROGRAMMAS IESPĒJAS AUSTRIJĀ, PĒTĪJUMS APLŪKO KONKRĒTO MŪZIKAS TERAPIJAS PRAKSES PIEREDZI DIVĀS AUSTRIJAS SLIMNĪCĀS UN TO IETEKMI UZ PACIENTU ATVESEĻŠANĀS PROCESU, KĀ ARĪ SNIEDZ REKOMENDĀCIJAS UN IETEIKUMUS.

Alina Feodorova¹

1. Liepājas Universitāte

Aktualitāte un mērķi

MT ir pierādījusi savu efektivitāti dažādu veselības problēmu ārstēšanā un pacientu labklājības uzlabošanā un Austrijā MT ir atzīta veselības aprūpes nozarē un tās prakse ir regulēta ar valsts likumdošanu. Austrijas likumdošana nosaka konkrētas prasības mūzikas terapeitu izglītībai, kvalifikācijai un praksei, lai nodrošinātu terapijas kvalitāti un pacientu drošību.

Salīdzinot ar Austriju, Latvijā MT ir salīdzinoši jauna disciplīna un tās regulējums varētu būt mazāk izstrādāts. Tomēr, Latvijā ir augoša interese par mūzikas terapiju un tās iespējamām priekšrocībām veselības aprūpē. MT prakse un izglītība Latvijā ir attīstības stadijā un tiek pielāgota, lai atbilstu gan nacionālajām, gan starptautiskajām prasībām.

ERASMUS+ programmas iespēja apgūt un salīdzināt pieredzi starptautiskā līmenī ir ļoti vērtīga, lai attīstītu inovatīvas pieejas un uzlabotu MT darba praksi Latvijā. Balstoties uz konkrēto praksi, prezentētas pacientu labklājības un ārstēšanas kvalitātes Austrijas slimnīcās, starptautiskās pieredzes un zināšanu apgūšanas Austrijā, iesaistot likumdošanu. Salīdzinot Austrijas un Latvijas likumdošanu un regulējumu mūzikas terapijas jomā, ir iespējams identificēt potenciālos uzlabojumus un veidot ieteikumus likumdošanas pilnveidošanai Latvijā. Pētījums var veicināt pārrobežu sadarbību un tīklošanos starp mūzikas terapeitiem, veselības aprūpes iestādēm un izglītības iestādēm Austrijā un Latvijā. Abas valstis var gūt labumu no savstarpējas pieredzes apmaiņas un labāko prakšu integrēšanas. Rezultāti var sekmēt jaunu terapeitisko metožu un inovatīvu pieeju integrēšanu Latvijas veselības aprūpes sistēmā.

Mērķi:

1. Prezentēt Austrijas mūzikas terapijas prakses pieredzi un salīdzināt to ar Latvijas MT likumdošanu un prakses piemērošanu slimnīcas nodaļās (reanimācija, neonatoloģija, onkoloģija, paliatīvā aprūpe, u.c.).
2. Identificēt metodes un pieejas, kuras var integrēt Latvijā MT.

Metodes

Novērojumu un salīdzinošā analīze, lai noteiktu atšķirības un līdzības starp mūzikas terapijas pieejamību Austrijā un Latvijā.

Rezultāti

Pētījuma gaitā atklāta mūzikas terapijas efektivitāte Austrijā, kā arī iespējamās metodes un pieejas, kuras varētu sekmēt Latvijā MT prakses attīstību un pacientu atveseļošanās procesu uzlabošanu ieviešot to slimnīcās.

Secinājumi

Balstoties uz prakses pieredzi Austrijā un salīdzinot iegūtās zināšanas ar Latvijas MT likumdošanu un praksi, šis pētījums izvirza konkrētas rekomendācijas un ieteikumus mūzikas terapijas prakses uzlabošanai Latvijā.

MULTIDISCIPLINĀRAS PIEEJAS NOZĪME HRONISKU PACIENTU AR SPASTIKU TERAPIJAS VADĪŠANĀ: KLĪNISKAIS GADĪJUMS.

Svetlana Žukova¹, ***Zane Dambe***², ***Illa Mihejeva***¹

1. Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, Rīgas Stradiņa universitāte, 2. Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca

Aktualitāte un mērķi

Cerebrāls infarkts (CI) ir viens no biežākajiem nespējas iemesliem. (Ding et al., 2022)

Spasticitāte sastopama ap 30% gadījumos pēc CI, tā var radīt ķermeņa funkciju traucējumus, sāpes un locītavu deformācijas.

Ķirurģiskā ārstēšana – tenotomija, mielotomija, muskuļu transpozīcija var būt efektīva gadījumos, kad konservatīva terapija (botulīna toksīna i/m injekcijas, perorālie medikamenti, i.t. baklofēna ievadīšana) nedod vēlamus rezultātus. (Thibaut et al., 2013)

Klīniskā gadījuma mērķis ir vērst uzmanību uz multidisciplināras pieejas un dinamiskās novērošanas nozīmi spastikas ārstēšanai.

Metodes

Tika veikts retrospektīvs klīniskā gadījuma apraksts. Spastikas un kontraktūru ārstēšanas efektivitāte novērtēta pēc MAS, mRS, Bartela indeksa (BI), FIM (A-M).

Rezultāti

44 gadus jaunai sievietei ar mitrālā vārstuļa gredzena iedzimtu anomāliju attīstās kambaru fibrilācija, sakarā ar ko veikta KPR.

Attīstās komplikācijas - CI VB un ACM dextra baseinos. Neiroloģiskais bojājums – tetraparēze, dziļāka kreisajā pusē, runas traucējumi, urīna retence. Akūtās stacionēšanas etapā saņemta konservatīva terapija, veikta kardiovertera-defibrilatora implantācija.

Paciente atkārtoti ārstējās rehabilitācijas stacionāros sakarā ar funkcionēšanas traucējumiem- pārvietošanās, pašaprūpes, komunikācijas, kas saistīti ar pieaugošu spastiku. Pacientei saglabājas sāpes kreisās gūžas, pēdas locītavās, nespēja staigāt, dizartrijs, disfonijs. Pacientei ir equinovarus deformācija kreisajā pēdā, kontraktūras kreisajā gūžas un ceļa locītavās, spastika elkoņu fleksoros, labās kājas augšstilba adduktoros 1-2 balles, kreisās kājas gūžas, ceļa, pēdas, pirkstu fleksoros, pēdas supinatoros 3 balles pēc MAS. Veiktas atkārtotas botulīna toksīna injekcijas kāju muskuļos, kas būtiski neuzlabo pacientes funkcionālu stāvokli. Pacientes mobilitāte ir totālas asistēšanas līmenī. Izrakstoties mRS 4, BI 4, FIM (A-M) 26.

Pacientei tiek veikta kreisās pēdas equinovarus deformācijas korigējoša operācija. Atkārtotā rehabilitācijas kursā pēc 5 mēnešiem paciente spēj pārvietoties modificētas neatkarības līmenī ar rollatoru. Tiek veiktas atkārtotas botulīna toksīna injekcijas kājās. Izrakstoties spastika kreisajā kājā: 2 balles pēdā, 2-3 balles gūžas adduktoros pēc MAS, mRS 3, BI 8, FIM (A-M) 46.

Secinājumi

1. Multidisciplināras komandas pieejai spastikas terapijā ir būtiska nozīme funkcionālā stāvokļa uzlabošanai.

2. Ķirurģiska ārstēšana kontraktūru gadījumā var būtiski uzlabot pacientu funkcionēšanas neatkarības līmeni un dzīves kvalitāti.

MŪZIKĀ BALSTĪTAS INTERVENCES MIEGA KVALITĀTES UZLABOŠANAI GADOS VECĀKIEM PIEAUGUŠIEM: INTEGRATĪVS PĀRSKATS

*Aija Ozola*¹, *Kristīne Mārtinsone*¹

1. Rīgas Stradiņa universitāte, Veselības psiholoģijas un pedagoģijas katedra

Aktualitāte un mērķi

Aktualitāte un mērķis. Miega kvalitāte būtiski ietekmē indivīda fizisko un psihisko veselību, funkcionēšanu un vispārējo dzīves kvalitāti. Miega kvalitāte ir nozīmīgs faktors rehabilitācijā, jo, atveseļojoties pēc dažādām saslimšanām, izplatīta blakusparādība ir miega traucējumi. Gados vecākiem pieaugušiem miega kvalitāte bieži pazeminās arī ar novecošanos saistītu fizisku, psiholoģisku un sociālu faktoru ietekmē.

Līdzās farmakoloģiskām intervencēm miega kvalitātes uzlabošanai arvien plašāk tiek izmantotas nefarmakoloģiskas, tostarp mūzikā balstītas, intervences. Lai arī pētījumu rezultāti nav viendabīgi, mūzikā balstītas intervences bieži uzrāda klīniski nozīmīgus miega kvalitātes uzlabojumus gados vecākiem pieaugušiem.

Pētījuma mērķis bija identificēt izstrādes un īstenošanas nosacījumus mūzikā balstītās intervencēs miega kvalitātes uzlabošanai gados vecākiem pieaugušiem.

Metodes

Metode. Pētījums tika veikts saskaņā ar integratīva pārskata izstrādes vadlīnijām (Toronto & Remington, 2020). Tika atlasītas publikācijas laikā no 2018. līdz 2023. gadam, kurās pētītas mūzikā balstītas intervences miega kvalitātes uzlabošanai gados vecākiem pieaugušiem. Tika iekļauti pārskati, metaanalīzes, eksperimentāli un šķērsgrīzuma pētījumi, pētījumu protokoli. Pētījumu atlase tika veikta elektroniskajās datubāzēs Scopus, Web of Science un PubMed, meklēšanas stratēģijā kombinējot atslēgvārdus saistībā ar jēdzieniem miegs un miega traucējumi, gados vecāki cilvēki un novecošanās, mūzika un mūzikas terapija. Datu apstrādei tika izmantota kvalitatīvā tematiskā sintēze.

Rezultāti

Rezultāti. No 310 sākotnējiem meklēšanas rezultātiem pārskatā tika iekļauti 11 pētījumi: sistemātiski pārskati (n = 3), pārskati (n = 2), randomizēti kontrolēti (n = 2) un citi eksperimentāli pētījumi (n = 3), pētījuma protokols (n = 1). Tika noskaidrots, ka mūzikā balstītas digitālas intervences miega kvalitātes uzlabošanai gados vecākiem pieaugušiem izstrādē un īstenošanā tiek ņemts vērā pacientu / klientu individuālais psiholoģiskais raksturojums, muzikālās preferences, izmantojamās mūzikas raksturlielumi. Īstenojot intervences, tiek nodrošināta intervences procedūras instrukcija, rekomendēts ārējais veselības aprūpes personāls vai neformāls aprūpētāja atbalsts.

Secinājumi

Secinājumi. Mūzikā balstītas intervences miega kvalitātes uzlabošanai gados vecākiem pieaugušiem tiek izstrādātas un īstenotas, ievērojot personalizētu pieeju, mūzikas atlases, intervences procedūras un atbalsta nosacījumus.

PAMATA VĒRTĪBU DIMENSIJU UN KONTROLES LOKUSA SAISTĪBAS AR AUTENTISKUMA IZJŪTU.

*Līga Filoņenko*¹

1. VSIA Slimnīca "Ģintermuiža"

Aktualitāte un mērķi

Rietumu kultūrā arvien vairāk cilvēku cieš no vāja autentiskuma, kas izpaužas nespējā sevi realizēt, autonomijas trūkumā, rakstura spēka trūkumā, stereotipiskā uzvedībā, nespējā lietot iekšējo dialogu, lai mācītos par sevi pašu un atskārstu savu individualitāti, kas noved pie lielām intrapsihiskām, sociālām, emocionālām un morālām ciešanām (Martens, 2007). Autentiskums ietekmē apmierinātību ar dzīvi, bet apmierinātība ar dzīvi neietekmē autentiskumu (Boyras et al., 2014). Līdz ar to šī pētījuma ietvaros paredzēts noskaidrot vērtību un kontroles lokusa ietekmi uz indivīda autentiskuma izjūtu.

Metodes

Regresiju analīze

Rezultāti

Iekšējs kontroles lokuss un paštranscendences vērtību dimensija pozitīvi, bet pašstiprināšanas vērtību dimensija negatīvi ietekmē autentisku dzīvošanu; ārējs kontroles lokuss un pašstiprināšanas vērtību dimensija pozitīvi, bet paštranscendences vērtību dimensija negatīvi ietekmē attālināšanos no sava Es; savukārt pašstiprināšanas un konservatīvisma vērtību dimensijas pozitīvi, bet atvērtības pārmaiņām vērtību dimensija negatīvi ietekmē citu ietekmes pieņemšanu. Attālināšanās no sava Es un citu ietekmes pieņemšana negatīvi saistītas ar autentisku dzīvošanu.

Secinājumi

Lielu lomu autentiskuma izjūtā spēlē tieši sociālā vide, kurā cilvēks atrodas. Sociālā vide vai nu veicina vai mazina indivīda vēlmi atklāties, kā arī nostiprina vērtību hierarhiju. Saskaņā ar jau iepriekšējos pētījumos pausto (Schwartz, 2012), būtiska autentiskam un savu vērtību paušana ir saistīta ar psiholoģiskām un sociālām izmaksām, līdz ar to situatīva variācija autentiskā sevis paušanā nav uzskatāma par vājuma pazīmi (Lopez & Rice, 2006), bet gan par situācijas un vides vērtēšanu. Ja vien vide netiks mainīta, tā ilgtermiņā ietekmēs vērtību hierarhiju (Vecchione et al., 2016), kas nozīmē, ka paši varam mērķtiecīgi izvēlēties vidi, kas veicinātu kādu vērtību nostiprināšanos. Tiecoties uz saviem mērķiem un apmierinot savas intereses, mēs stiprinām savu autentiskuma izjūtu (Lenton et al., 2016).

PRAKTIZĒJOŠU FIZIOTERAPEITU PIEREDZE KINEZIOFOBIJAS MAZINĀŠANĀ PACIENTIEM AR MIOSKELETĀLĀS SISTĒMAS TRAUČĒJUMIEM

***Kristīne Blāķe*¹, *Zane Rožkalne*¹, *Didzis Rozenbergs*²**

1. Rīgas Stradiņa universitāte, 2. Rīgas Stradiņa universitāte

Aktualitāte un mērķi

Pieredze ir katra cilvēka zināšanas par pasauli, kas iegūtas mijiedarbībā ar to. Pieredzes izpēte ir pētniecības pamatprincips, kas palīdz atklāt jaunas atziņas un izpratni par pētāmo parādību. Kineziofobija tiek definēta kā pārmērīgas un neracionālas bailes no fiziskām kustībām, kas rodas no neaizsargātības sajūtas sāpīgas traumas vai atkārtotas traumas dēļ, un tā tiek uzskatīta par galveno hronisku mioskeletālo sāpju attīstības cēloni. Fizioterapija ir viena no galvenajām metodēm, ko izmanto hronisku sāpju ārstēšanā. Pētot pacientu pieredzi saistībā ar fizioterapiju, ir ticis noskaidrots, ka komunikācijai un fizioterapeita iniciatīvai bija būtiska nozīme terapeitisko attiecību veidošanā. Salīdzinoši maz ir tikusi pētīta fizioterapeitu pieredze kineziofobijas mazināšanā pacientiem ar mioskeletālās sistēmas traucējumu radītām sāpēm, kas ierobežo problēmu un sasniegumu identificēšanu.

Pētījuma mērķis ir noskaidrot praktizējošo fizioterapeitu pieredzi kineziofobijas mazināšanā pacientiem ar mioskeletālās sistēmas traucējumu radītām sāpēm.

Metodes

Pētījums tika īstenots izmantojot psihologa Moustakas aprakstīto kvalitatīvo fenomenoloģisko pieeju. Dati tika iegūti izmantojot daļēji strukturētu intervijas plānu. Dati tika analizēti izmantojot induktīvo pieeju.

Rezultāti

Datu analīzes rezultātā tika identificētas sešas kategorijas, kas tika sagrupētas trīs galvenajās tēmās, kuras reprezentē dalībnieku pieredzes tekstuālās nozīmes – saskarsme ar pacientu, atbalsta sniegšana un fizioterapeita emocijas. Veicot tēlaino variāciju sintēzi, tika iegūta pieredzes strukturālā nozīme – fizioterapeita saziņas maniere, fizioterapeita sniegtā atbalsta

ietekme uz pacienta apmierinātību un līdzestību, kā arī fizioterapeita reflektēšanas un emociju apzināšanas spēju ietekme uz terapeitisko attiecību veidošanu.

Secinājumi

Fizioterapeitu darbā ar pacientiem, kam ir kineziofobija, nozīme ir empātiskai un mērķtiecīgai saskarsmei un atbalsta sniegšanai, kas veicina pacienta izpratni, līdzestību un apmierinātību, sekmējot mērķtiecīgas terapeitiskās attiecības, kurās nozīme ir fizioterapeitu spējai apzināt savas emocijas un nošķirt tās no pacienta emocijām, veicinot labvēlīgu terapijas iznākumu.

RĪGAS AUSTRUMU KLĪNISKĀS UNIVERSITĀTES SLIMNĪCAS PACIENTU, FIZIKĀLĀS UN REHABILITĀCIJAS MEDICĪNAS ĀRSTU UN FUNKCIONĀLO SPECIĀLISTU PIEREDZE NEIRODEĢENERATĪVO SLIMĪBU REHABILITĀCIJAS PROGRAMMĀ

*Emīlija Dravante*¹, Līga Savicka¹

1. RSU

Aktualitāte un mērķi

Neirodeģeneratīvās slimības negatīvi ietekmē smadzeņu neironus, to darbību. Tiek ietekmēti dažādi aspekti, tostarp arī runa (Vizza et al., 2019) un rīšana (Pizzorni et al., 2022).

Būtiska ir ne tikai atbilstoša farmakoloģiskā ārstēšana, bet arī rehabilitācijas saņemšana atbilstošā programmā dzīves kvalitātes izmaiņās dēļ (Galts et al., 2019). Īpaši tiek akcentēta audiologopēda loma rehabilitācijas procesā, jo pacientu komunikācijas spējas pasliktinās (Grimstvedt et al., 2021).

Mērķis: Pētīt pacientu, fizikālās un rehabilitācijas medicīnas ārstu un funkcionālo speciālistu pieredzi Neurodeģeneratīvo slimību rehabilitācijas programmā.

Metodes

Veikts kvalitatīvs pētījums, kurā iekļauti Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Neurodeģeneratīvo slimību rehabilitācijas programmas pacienti, fizikālās un rehabilitācijas medicīnas ārsti un funkcionālie speciālisti. Datu vākšanai izmantotas daļēji strukturētās intervijas pacientiem un fokusgrupu diskusijas fizikālās un rehabilitācijas medicīnas ārstiem un funkcionālajiem speciālistiem. Interviju un fokusgrupu diskusiju saturs tika ierakstīts turpmākai analīzei, lai varētu veikt satura kontentanalīzi pēc deduktīvās pieejas.

Rezultāti

Apkopojot iegūto informāciju no pacientu intervijām, tika identificētas sešas pamattēmas: veselības stāvoklis, informētība par slimību un rehabilitācijas iespējām, rehabilitācijas process, Rehabilitācijas klīnikas raksturojums, pacientu subjektīvā pieredze Neurodeģeneratīvo slimību rehabilitācijas programmā, cita informācija. Veicot speciālistu fokusgrupu diskusiju analīzi, tika iegūtas sešas pamattēmas: speciālistu izglītība, darbs Neurodeģeneratīvo slimību rehabilitācijas programmā, pacienti ar neirodeģeneratīvām slimībām, multidisciplinārā komanda, rehabilitācijas process, speciālistu subjektīvā pieredze Neurodeģeneratīvo slimību rehabilitācijas programmā.

Secinājumi

Pacienti novērtē iespēju būt dinamiskajā rindā un saņemt ne tikai jaunu informāciju par dažādiem funkcionālajiem traucējumiem, bet arī sadarboties ar pretimnākošiem speciālistiem. Multidisciplinārās komandas dalībnieki mēģina uzlabot pakalpojuma kvalitāti, lai pacientiem būtu pieejami arī citi, papildus, speciālisti un pielāgota vide. Kā arī pilnveido savu psihoemocionālo stāvokli, lai spētu pielāgoties pacientu vajadzībām un emocionālajiem pārdzīvojumiem.

SĀPJU MAZINĀŠANAS IESPĒJAS PACIENTIEM AR PLANTĀRO FASCĪTU, IZMANTOJOT ADITĪVI RAŽOTĀS PĒDAS ORTOZES

Valērija Kohanoviča¹, Darja Nesteroviča-Petrikova¹

1. Veselības centrs 4

Aktualitāte un mērķi

Mērķis - apkopot un analizēt pieejamo zinātnisko literatūru par 3D drukāto ortožu efektivitāti sāpju mazināšanā un funkcionālo spēju uzlabošanā pacientiem ar plantāro fascītu.

Aktualitāte

Plantārais fascīts (PF) ir izplatītas fiziski aktīviem cilvēkiem, bet potenciāli var skart ikvienu neatkarīgi no vecuma vai aktivitātes līmeņa. No tiem pacientiem, kuriem diagnosticēts PF, 83% ir vecumā no 25 līdz 65 gadiem. Aptaujā, kurā piedalījās amatieru skrējēji, tika ziņots, ka PF bija otra biežākā skriešanas mikrotrauma, kas skar 30% skrējēju.

Tika konstatēts, ka pēdas ortozes ir efektīvas, lai uzlabotu pēdu funkcijas un samazinātu sāpes papēžos. Jaunajai tehnoloģijai - 3D drukāšanai - ir unikālas priekšrocības. Dizaina un drukāšanas process ir pilnībā digitāls, ortozes ražošanu ir viegli atkārtot un pacienti to varēs modificēt paši, piemēram, izvēloties krāsu.

Metodes

Pētījumu atlase notika izmantojot PRISMA flow diagrammu.

Rezultāti

3D drukātās pēdu ortozes un tradicionāli izgatavotās pēdu ortozes izraisa līdzīgus efektus. Abi ortožu veidi ir pietiekami efektīvi, lai mazinātu sāpes, kā arī uzlabotu pēdas darbību un ar pēdu veselību saistīto dzīves kvalitāti.

Vairākos no apskatītajiem pētījumiem tika novērotas klīniski nozīmīgas sāpju līmeņa izmaiņas, >10,2 mm 100 mm skalā. Tika konstatēta statistiskā atšķirība sāpju mazināšanā starp stāvokļiem bez pēdu ortozēm, ar 3D drukātu pēdas ortozi un tradicionālo ortozi.

Tā kā pacientiem ar PF primāri attīstās papēža sāpes un papēdis ir bojājuma zona, papēža atslodze ar pēdas ortozi pozitīvi ietekmē spiediena mazināšanu un sekmē pacienta stāvokļa uzlabošanu.

Secinājumi

3D drukātās pēdu ortozes efektīvi mazina papēža sāpes; 3D drukātās pēdas ortozes sniedz augstāku komfortu papēžu daļā nekā tradicionāli izgatavotās ortozes; Gan 3D drukātās, gan tradicionālās pēdas ortozes efektīvi samazina plantāro spiedienu uz papēdi, bet tikai 3D drukātās pēdas ortozes izraisa akūtu plantārā spiediena redukciju.

Līdzdalība/ Participation

BALSS KVALITĀTES NOVĒRTĒŠANAS INSTRUMENTA “BALSS AKUSTISKĀS KVALITĀTES INDEKSS” VALIDĒŠANA LATVIEŠU VALODĀ

*Marta Mežaraupa*¹, *Baiba Trinite*², *Marks Ronis*³, *Dins Sumerags*⁴, *Santa Salaka*⁵

1. Rīgas Stradiņa universitāte, 2. Liepājas Reģionālā slimnīca, 3. Bērnu klīniskā universitātes slimnīca, 4. , 5. Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca

Aktualitāte un mērķi

Lai pilnvērtīgi izvērtētu balss kvalitāti, ir nepieciešama kompleksa izvērtēšana. Akustiskā analīze ir viens no balss izvērtēšanas veidiem. Tā izmanto balss ieraksta akustisko parametru aprēķinu. Pētījumi norāda uz augstāku ticamības līmeni, ja analizē izmantots gan ilgstoši fonēta patskaņa, gan saistītās runas ieraksts. Latviešu valodā ir pieejams ierobežots balss traucējumu izvērtēšanas instrumentu klāsts, un Balss akustiskās kvalitātes indekss (AVQI) ir pirmais instruments, kurš apvieno saistīto runu un patskaņa fonāciju analizē, un tas ir objektīvs un noderīgs mērījums balss traucējumu diagnostikā un terapijas rezultātu monitorēšanā. Šī darba mērķis ir validēt “Balss akustiskās kvalitātes indekss” instrumentu latviešu valodā un izpētīt tā diagnostikas precizitāti un robustumu, diferencējot normofoniskas un disfoniskas balss variantus.

Metodes

Pētījumā tika iekļauti 127 dalībnieki, no kuriem 61 tika iekļauts pētījuma grupā, bet 66 – kontrolgrupā. Dalībnieki aizpildīja pašvērtējuma anketas (Vokālo simptomu skalu un Balss traucējumu indeksu), un pēc tam tika veikta balss ierakstīšana, kuras laikā ierakstīta ilgstoša patskaņa “a” fonācija un saistītās runas teksts. Tika identificēts latviešu valodai piemērotākais zilbju skaits, ko iekļaut AVQI analizē. Tika veikta balss auditīvi perceptīvā analīze, kur trīs vērtētāji noteica GRBAS skalas G parametru visiem balss ierakstiem. Pēc starpvērtētāju ticamības analīzes tika noteikta AVQI kritēriālā pamatotība un diagnostiskā precizitāte (sensitivitāte, specifiskums un robežpunkts starp normofonisku un disfonisku balsi).

Rezultāti

Tika atrasts, ka 25 zilbes ir vispiemērotākais zilbju skaits, lai nodrošinātu sabalansētu patskaņa un saistītās runas balss ierakstu analīzi. Rezultāti liecina par vieglu starpvērtētāju saskaņotību ($F_k = 0,383$, CI [0,311, 0,454], $p < 0,001$). Spīrmena rangu korelācijas rezultāti uzrāda vidēji ciešu pozitīvu saistību starp AVQI un perceptīvās analīzes rezultātiem ($R_s = 0,678$, $p < 0,001$). Veicot ROC līkņu analīzi tika secināts, ka atbilstošākā AVQI robežvērtība starp normofonisku un disfonisku balsi latviešu valodā ir 3,7, kur instrumenta sensitivitāte ir 65% un specifiskums – 94%.

Secinājumi

Secināts, ka akustiskajā analizē saistītās runas teksta analizē ir jāiekļauj 25 zilbes. Pētījuma rezultāti pierāda, ka balss izvērtēšana ir komplekss process, kurā jāiekļauj vairāki balss izvērtēšanas veidi un akustiskā analīze kā viens no tiem. Ir jāturpina AVQI validācijas process, lai pārvarētu šajā pētījumā radušos ierobežojumus.

AUGMENTATĪVĀS UN ALTERNATĪVĀS KOMUNIKĀCIJAS PIELIETOŠANA VSIA “BKUS”

*Alisa Rjabikova*¹, *Terēze Gulmane*¹, *Lelde Krauze*¹

1. Bērnu klīniskā universitātes slimnīca

Aktualitāte un mērķi

Augmentatīvā un alternatīvā komunikācija ir saziņas veids, kas apvieno žestus, skatienu, vokalizāciju un norādīšanu uz simboliem, kā saziņu cilvēkiem ar ierobežotām runas spējām. Augmentatīvās un alternatīvās komunikācijas (AAK) sistēmas, programmas, ierīces ir izstrādātas, lai palīdzētu cilvēkiem izteikt savas domas, vajadzības, idejas, vēlmes. AAK lieto cilvēki ar atšķirīgas pakāpes runas un valodas traucējumiem. Tie ir izraisīti dažādu iedzimto un iegūto funkcionēšanas traucējumu dēļ, kas skar centrālo un perifēro nervu sistēmu (piemēram, cerebrālā trieka, spinālā muskuļu atrofija, galvas trauma, smadzeņu audzējs, autiska spektra traucējumi). Ar medicīnas tehnoloģijas attīstību, AAK pielietošana ikdienā kļūst biežāk izmantojama, kas dod iespēju pacientiem, viņu piederīgiem un aprūpētājiem atvieglot ikdienas saskarsmi un ļauj cilvēkiem ar komunikācijas traucējumiem integrēties sabiedrībā. Pētījuma mērķis bija izpētīt pacientu profilus, terapijas mērķu izvirzīšanu pēc SMART kritērijiem, un rezultātu sasniegšanai nepieciešamo aprīkojumu.

Metodes

Šajā kvalitatīvajā pētījumā tika apkopoti dati par bērniem, kuri izgāja vismaz trīs, līdz piecas un vairāk, audiologopēda nodarbības. Tika veikta kvalitatīvā satura analīze.

Rezultāti

AAK metodes var tikt izmantotas dažāda vecuma (4-17 g. v.) bērniem ar dažādas etioloģijas komunikācijas traucējumiem: gan averbāliem pacientiem, gan ar izteiktu dizartriju vai afoniju; kognitīvo funkciju attīstības traucējumiem, gan ar netraucēto intelektuālo spēju līmeni. Lietojot AAK ierīci ar acu skatienu vadāmības sistēmu, lielākās grūtības ir saistītas ar pacienta pareizu pozicionēšanu, (kas prasa ergoterapeita iesaisti), atsevišķos gadījumos – ar pacientu acu radzenes bojājumiem un nistagmu. Šajos gadījumos pielietota kombinēta ievades metode – acu skats un rokas kustības.

Secinājumi

AAK izmantošanas traucējošie faktori mērķu sasniegšanai bija: pozicionēšanas pielāgošana, ņemot vērā ierobežoto palīgīdzekļu skaitu, vai to ilgstošu gaidīšanas laiku; ilgāks, nekā plānots, AAK palīgīdzekļu gaidīšanas laiks; citu nozaru speciālistu nesagatavotība pēc pacienta dzīvesvietas; pacientu piederīgo nedrošība par AAK ierīces lietošanu ārpus mājām, bez viņu klātbūtnes. AAK rehabilitāciju un apmācību var izmantot gan stacionārajā, gan ambulatorajā un dienas stacionāra posmā. Būtiska ir multiprofesionālā un starpdisciplinārā speciālistu pieeja, piederīgo iesaiste un izglītošana, lai pielietot AAK ikdienas aktivitātēs ārpus slimnīcas, mājās, bērnu dārzā, skolā.

ENERĢIJAS TAUPĪŠANAS TEHNIKAS EFEKTIVITĀTE AR VĒZI SAISTĪTA NOGURUMA PĀRVALDĪŠANAI: SISTEMĀTISKS LITERATŪRAS PĀRSKATS

*Viktorija Maļeckā*¹, *Zane Liepiņa*²

1. Kūrorta rehabilitācijas centrs "Jaunķemeri", 2. Kūrorta rehabilitācijas centrs "Jaunķemeri", Rīgas Stradiņa universitāte

Aktualitāte un mērķi

Ar vēzi saistīts nogurums tiek definēts, kā biežākais simptoms pacientiem ar diagnosticētu vēzi, ar biežumu no 70% līdz 100%. Nogurums var atturēt cilvēkus no ģimenes un sociālās dzīves, darba un citām nodarbēm, kas viņiem ir svarīgas. Visbiežāk pacienti ziņo par nogurumu saistībā ar vēža ārstēšanu, kaut vai nogurums var pastāvēt arī pirms ārstēšanas un pastiprināties terapijas laikā. Onkoloģisko pacientu rehabilitācija sevī ietver arī palīdzību pacientam sasniegt maksimālu iespējamu fizisku, kognitīvu, sociālu funkcionēšanu, ņemot vērā ar saslimšanu saistītus simptomus. Ergoterapijā tiek pielietota holistiska pieeja katram pacientam, ņemot vērā visus ietekmējošos faktorus. Viena no stratēģijām, kas plaši tiek izmantota ergoterapijas praksē, ir enerģijas taupīšanas tehniku pielietošana. (Lowrie, 2006).

Metodes

Pētījuma dizains: sistemātisks literatūras pārskats

Pētījuma norise:

- 1) Kritiska literatūras analīze par enerģijas taupīšanas tehnikas un ar vēzi saistīta noguruma jēdzieniem, nodarbes veikšanas grūtībām un ikdienas aktivitāšu līdzsvaru;
- 2) Pēc iekļaušanas kritērijiem atlasīti atbilstoši pētījumi. Atlasīto pētījumu aprakstošā datu analīze un apkopošana.

Datu vākšanas avoti un pētījumu atlase:

Datu vākšanai tika izmantotas tiešsaistes datubāzes: PubMed, Cochrane Library, ScienceDirect, Sage Journals un ClinicalKey.

Meklēti pētījumi, kas publicēti no 2010. gada 1.janvāra līdz 2020. gada 31.martam

Datu analīze:

Tika apkopoti pētījumos pieejamie dati par dalībniekiem, dalībnieku iekļaušanas un izslēgšanas kritēriji, eksperimenta un kontroles grupu homogenitāti, pielietotajām intervencēm, izmantotie novērtēšanas instrumenti un ar to iegūtie rezultāti.

Rezultāti

Literatūras pārskatā tika iekļauti 6 eksperimentālā dizaina pētījumi, kuri atbilda visiem iekļaušanas kritērijiem. 2 pētījumos enerģijas taupīšanas tehnika tika pielietota, kā galvenā terapijas intervence un 4 kombinētā veidā ar citām intervencēm.

Secinājumi

Enerģijas taupīšanas tehnika praksē tika pielietota ar mērķi mazināt ar vēzi saistīto nogurumu, bet vairumā gadījumu, tā tika pielietota kombinācijā ar citām intervencēm. Ergoterapijā ir iespējams izmantot enerģijas taupīšanas tehniku ar vēzi saistīta noguruma pārvaldīšanai ar mērķi uzlabot nodarbes veikšanu un dzīves kvalitāti, bet, neskatoties uz ar vēzi saistīta noguruma izplatību, nepieciešams programmu pielāgot katra dalībnieka vajadzībām.

ERGOTERAPEITU IZGLĪTĪBA LATVIJĀ NO STUDENTU UN ABSOLVENTU PERSPEKTĪVAS

*Alīviņa Genkina*¹, *Zane Liepiņa*¹

1. Rīgas Stradiņa universitāte

Aktualitāte un mērķi

Aktualitāte: Ergoterapeita profesijas attīstības neatņemama sastāvdaļa – kvalitatīva topošo speciālistu izglītība. Studiju procesa kvalitātes uzlabošanai, nepieciešama pastāvīga studiju programmas pārskatīšana un plānošana. Viens no svarīgākajiem aspektiem studiju programmu pilnveidošanā ir atgriezeniskā saite no studentiem un absolventiem gan par studiju programmas priekšrocībām un trūkumiem, gan par profesijas nākotnes attīstības iespējām un perspektīvām (WFOT, 2016).

Pētījuma mērķis: Noskaidrot faktorus, kas ietekmē ergoterapeitu un studentu studiju programmas “Ergoterapija” izvēli, apmierinātību ar studiju procesu un profesionālo karjeru pēc universitātes absolvēšanas, kā arī vīziju par turpmāko profesijas attīstību.

Izmantotais avots: World Federation of Occupational Therapists. 2016. Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists.

Metodes

Pētījuma metodes: Dalībnieku viedokļa noskaidrošana, izmantojot aptaujas “Profesionālā karjera ergoterapijā Latvijā no studentu perspektīvas” un “Profesionālā karjera ergoterapijā Latvijā no absolventu perspektīvas”, kas ietver novērtēšanas instrumentus “Profesijas izvēli ietekmējošo faktoru nozīme” (Roney, Meredith, Strong, 2004), “Aptauja par studentu sasniegtajiem rezultātiem” (Fieger, 2012).

Izmantotie avoti:

Fieger, P. 2012. Measuring student satisfaction from the Student Outcomes Survey.

Roney, A., Meredith, P., Strong, J. 2004. Attachments Styles and Factors affecting Career Choice of Occupational Therapy Students.

Rezultāti

Pētījuma rezultāti: Pētījumā piedalījās 184 dalībnieki. Vidējais absolventu apmierinātības līmenis ar profesijas izvēli 5 ballu sistēmā – 4.3 balles. Balstoties uz iegūtajiem rezultātiem, 92% no studiju programmas “Ergoterapija” studentiem plāno strādāt izvēlētajā nozarē pēc universitātes absolvēšanas.

Secinājumi

Secinājumi: Galvenie kritēriji, kas ietekmē ergoterapeita profesijas izvēli ir ieinteresētība sniegt pakalpojumu sabiedrībai un vēlme pēc profesionālās karjeras. Studiju programma “Ergoterapija” atbilst Pasaules Ergoterapeitu Federācijas minimālajiem standartiem. Lielāka daļa no pētījuma dalībniekiem ir apmierināti ar studiju programmas “Ergoterapija” izvēli, viņu pārliecību par savām kompetencēm un motivāciju ietekmē docētāju cieņpilna attieksme un mācību vajadzību izprašana. Aizvien vairāk studentu vēlētos praktizēt izvēlētajā nozarē pēc studiju programmas “Ergoterapija” absolvēšanas.

MULTIDISCIPLINĀRĀ REHABILITĀCIJA PĒC ABU APAKŠSTILBU SASITUMA: GADĪJUMA ANALĪZE

Darja Nesteroviča-Petrikova¹

1. Veselības centrs 4

Aktualitāte un mērķi

Ceļu satiksmes negadījumos (CSN) pastāv liela iespēja gūt apakšstilbu traumu. CSN rezultātā apakšstilbu traumu Latvijā gūst vidēji 200 cilvēki katru gadu, un šādu traumu izpausmes variē no akūtām sāpēm līdz novēlotiem simptomiem posttraumatiskas muskuļu kontraktūras dēļ. Šī gadījuma analīze sniedz informāciju par pacienta līdzdalību un multidisciplināru rehabilitāciju abu apakšstilbu sasitumu ar cīpslu un aponeirozes bojājumu gadījumā.

Metodes

Klīniskā gadījuma analīze. Sieviete (52 gadi) ar ultrasonogrāfijā apstiprinātu labā apakšstilba m.gastrocnemius medialis aponeirozes dāļēju plīsumu un kreisās pēdas m.tibialis posterior cīpslas garenisku plīsumu mediālās potītes rajonā. Ārstēšanas periodā pielietota trombocītiem bagātinātā plazmas injekcija m.tibialis posterior (TB) cīpslā un cīpslas apvalkā, tika plānota TB cīpslas rekonstrukcija. Rehabilitācijas laikā pielietota fizioterapija. Gaitas traucējumu un apakšstilbu sāpju dēļ tika pielietota gaitas novērojuma analīze un plantārās noslodzes testi, kā arī veikta pēdu ortozēšana.

Rezultāti

Pēc 3 mēnešu ilgas fizioterapijas un pēdu ortozēšanas sāpes apakšstilbos saglabājās tikai miera stāvoklī. Gaitas simetrija un plantārās noslodzes rādītāji normalizējās, TB rekonstrukcija atlikta.

Secinājumi

Šī gadījuma analīze demonstrē pacientes līdzdalības un ārstniecības personu sadarbības nozīmīgumu abu apakšstilba traumas ārstēšanas un rehabilitācijas procesā. Pēdu ortozēšanas terapijas pielietojums pēc apakšstilbu sasituma kombinācijā ar pēdu supinācijas treniņu un apakšstilbu stiepšanās vingrinājumiem sniedz būtisku funkcionālu uzlabojumu.

NODARBJU VEIKŠANAS GRŪTĪBAS SUBAKŪTĀ PERIODĀ PACIENTIEM PĒC COVID-19

Olga Naumova¹, Zane Liepiņa¹

1. SIA „Sanare-KRC Jaunķemeri”

Aktualitāte un mērķi

Rehabilitācija pēc Covid-19 ir galvenā aprūpes nepārtrauktības sastāvdaļa. Tā ir nepieciešama, lai samazinātu funkcionālos ierobežojumus, palielinātu neatkarību ikdienā un līdzdalību sabiedrībā. Subakūtā periodā, pēc pārslimotas Covid-19 infekcijas, pacienti sastopas ar grūtībām veikt ikdienas aktivitātes, kas skar visas nodarbes pēc nolūka, pašaprūpi, produktivitāti, brīvo laiku, miegu (PAHO, 2020).

Darba mērķis ir noskaidrot nodarbjū veikšanas grūtības subakūtā periodā pacientiem pēc Covid-19.

Metodes

Dizains: kvantitatīvs, aprakstošs pētījums.

Dalībnieku skaits: 50.

Dalībnieku atlases kritēriji:

- 1.pēc pārslimotas Covid-19 infekcijas, kas saņem medicīniskos pakalpojumus stacionārā, dienas stacionārā subakūtā rehabilitācijas etapā;
- 2.spēj sazināties, mutvārdos, rakstiski, latviešu vai krievu valodās;
- 3.vecums ≥ 18 gadi;
- 4.nav konstatēti kognitīvi traucējumi (pēc Standartizēta Mini-mentālā stāvokļa izmeklējuma rezultātiem 24-30 punkti (Folstein et al, 1975).

Tika izmantots Kanādas nodarbes veikšanas mērījums, otrais izdevums (Law, Baptiste et al, 2000), kas ir pacientu pašvērtējums, ar kuru palīdzību tika identificētas grūtības nodarbjū veikšanā: pašaprūpe, produktivitāte, brīvais laiks. KNVM tiek lietots izmantojot interviju informācijas iegūšanai.

Aktivitāšu svarīgums, veikšanas spējas un apmierinātība ar veikšanu - tika novērtētas, izmantojot desmit punktu novērtēšanas skalas. Pētījuma ietvaros tika izmantota mērījuma versija latviešu valodā (Cīrule, Cibule, 2006).

Rezultāti

Pacientiem pēc Covid-19 infekcijas pārslimošanas tika identificētas 20 ikdienas aktivitāšu veikšanas grūtības, kur 40% sastāda brīvā laika, 35% produktivitātes un 25% pašaprūpes aktivitātes. Vissvarīgākās ir produktivitātes aktivitātes. Vismazāk novērtēta veikšana ir veicot brīvā laika aktivitātes, ar to veikšanu pacienti arī ir vismazāk apmierināti.

Secinājumi

Pētījuma mērķis ir sasniegts. Pamatojoties uz novērtēšanas rezultātiem, var secināt, ka:

1. Pacienti pēc Covid-19 infekcijas pārslimošanas identificē aktivitāšu veikšanas grūtības, veicot visas nodarbes pēc nolūka - pašaprūpi, produktivitāti un brīvo laiku. No visām identificētām grūtībām visbiežāk tika minētas (55%) produktivitātes aktivitātes, pēc kā seko pašaprūpes (31%), brīvā laika (14%) aktivitātes.
2. Katram pētījuma dalībniekam, kas saņem subakūtās rehabilitācijas pakalpojumus pacientiem pēc pārslimotas Covid-19 infekcijas, tika identificētas vismaz divas ikdienas aktivitātes, kuru veikšanas laikā persona sastopas ar grūtībām.

SĒDĒŠANAS POZA UN SĒDĒŠANAS SPIEDIENA SADALE PERSONĀM AR MUGURAS SMADZEŅU BOJĀJUMU MUGURKAULA KAKLA DAĻĀ HRONISKĀ STADIJĀ VIEDIERĪČU LIETOŠANAS LAIKĀ

*Liene Laizāne*¹, Zoja Osipova¹

1. Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari"

Aktualitāte un mērķi

Aktualitāte: Sēdus pozā aptuveni puse no ķermeņa masas ir koncentrēti uz mazu daļu ķermeņa virsmas laukuma, radot augstu spiedienu un līdz ar to izgulējumu risku. Personām ar muguras smadzeņu bojājumu viedierīces sniedz iespēju iesaistīties gan darbā, gan mācībās, kā arī pavadīt brīvo laiku un uzturēt sociālos kontaktus.

Pētījuma mērķis: Analizēt sēdēšanas pozu un sēdēšanas spiediena sadales izmaiņas personām ar muguras smadzeņu bojājumu mugurkaula kakla daļā hroniskā stadijā viedierīču lietošanas laikā.

Metodes

Gadījumu analīzes pētījums. Pētījumā izmantotie instrumenti ir SCIM (Neatkarības mērījums personām ar muguras smadzeņu bojājumu), Braden skala un Aktivitāšu aptaujas lapa. Kvalitatīvie dati strukturēti pēc Sēdēšanas mobilitātes novērtēšanas protokola, kā arī veikta dalībnieku pozas fotofiksācija. Dati par spiediena sadali iegūti izmantojot spiediena mērīšanas ierīci - ForeSite SS. Dati apkopoti izmantojot MS Excel.

Rezultāti

Visi pētījuma dalībnieki atrodas izgulējuma riska attīstības grupā, kā arī visiem dalībniekiem ir ierobežota neatkarība pašaprūpe un mobilitātes aktivitātēs. Viedierīču lietošanas laikā, visiem pētījuma dalībniekiem bija novērojams spiediena pieaugums starp ķermeni un sēdvirsmu. Augstākais spiediena pieaugums viedierīces lietošanas laikā tika detektēts dalībniekam Nr. 1 (maksimālais spiediens viedierīces lietošanas laikā pieauga par 42 mmHg, salīdzinot ar miera stāvokli). Divos no trim gadījumiem, dalībniekiem Nr. 1 un Nr. 2, šis spiediena pieaugums bija novērojams tuberoitas ichii reģionā. Dalībniekam Nr. 3 tika detektētas vismazākais spiediena pieaugums uz sēžas daļu, kas saistīts ar dalībnieka sēdēšanas pozu.

Secinājumi

Pētījuma dalībniekiem ar muguras smadzeņu bojājumu mugurkaula kakla daļā hroniskā stadijā viedierīču lietošanas laikā pieaug spiediens uz sēžas daļu, palielinot izgulējumu veidošanās risku. Dalībnieku sēdēšanas poza ietekmē spiediena sadali uz sēdvirsmu.

VĒRTĪBĀS BALSTĪTAS VESELĪBAS APRŪPES PRINCIPI AMBULATORAJĀ REHABILITĀCIJĀ PACIENTIEM AR MUSKULOSKELETĀLĀM SASLIMŠANĀM LATVIJĀ

*Līga Barone*¹, *Dzintra Atstāja*²

1. Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskolas RISEBA, 2. RSU

Aktualitāte un mērķi

Uz vērtībām balstītas veselības aprūpes (VBVA) principi ir aktuāli gan Eiropā, gan Latvijā. Tie sasaista veselības iznākumu ar izmaksām no pacienta redzes viedokļa, veicinot efektīvāku ierobežoto resursu izmantošanu no personīgā līdz sabiedrības līmenim, vienlaikus sniedzot ieguvumus pacientu veselībai. Latvijā nozīmīga ir sabiedrības novecošanās un augstais darbspējīgo iedzīvotāju invaliditātes līmenis, kas saistīts ar muskuloskeletālām saslimšanām (MSS). Ambulatorā rehabilitācija (AR) ir nozīmīga daļa pacientu ar MSS terapijas ceļā. Pētījuma mērķis ir noskaidrot personu ar MSS viedokli, lai izvērtētu VBVA principu iespējas un šķēršļus ambulatorajā rehabilitācijā.

Metodes

Pētījumā izmantota darbspējīga vecuma iedzīvotāju aptauja, lai identificētu ar veselību saistītās dzīves kvalitātes pašnovērtējumu, ambulatorās rehabilitācijas pieredzi un maksātveľmi kā arī ietekmi uz profesionālo absentismu un pezenteismu.

Rezultāti

Pētījumā, kurš notika Latvijā 2023.gada martā, tika aptaujāti 949 darbspējas vecuma (18-64.g.v.) cilvēki, vidējais vecums 45 gadi, no kuriem 50,6% bija vīrieši un 49,6% sievietes. Respondenti (n=554) ar MSS ar veselību saistītās dzīves kvalitāti vērtēja kā 60% no "vislabākā iedomājamā veselības stāvokļa", ciešot gan no psiholoģiska (76,1%), gan fiziska diskomforta (96,2%). Netika konstatēta saistība starp ar veselību saistītās dzīves un darbspēju pašnovērtējumu. Kaut gan respondenti ar AR pieredzi vērtē uz 7 no 10, kas atbilst "izcila pieredze", tomēr atdzīst, ka tikai daļēji ir sasniegts vēlamais terapijas mērķis. 57% respondentu AR raksturo kā vērtīgu un 48% piekristu piemaksāt par papildus intervencēm. Vidējā summa, kurai piekristu maksāt par pakalpojumu, ir līdz 160Euro. No tiem, kas noraidīja pakalpojuma apmaksu no savas kabatas, 58% nevar to atļauties un 47% netic iegūtajai vērtībai.

Secinājumi

Personas ar MSS ar veselību saistīto dzīves kvalitāti piedzīvo kā ierobežotu. Prezenteisms un absentisms vērojams visos MSS stāvokļos. Pieredze kā AR pacientam ir pozitīva, bet nepietiekami efektīva no pacientu viedokļa. Respondenti norāda, ka nevēlas maksāt pilnu summu par AR pakalpojumiem. Iespējams nepieciešams uzlabot AR efektivitāti un sapratni par terapijas mērķiem. Turpmākie pētījumi nepieciešami AR pakalpojumu sniedzēju viedokļa apkopošanai, lai iegūto viedokļu kopainu. Lai sasniegtu ilgtspējīgu veselības aprūpi Latvijā, nepieciešama paradigmu maiņa, kas saskaņo veselības aprūpes sniedzēju un pacientu vērtības.

Authors Index

Atava-Čudare, E.	5	Ozoliņa, S.	4
Atstāja, D.	23	Rjabikova, A.	3, 7, 17
Barone, L.	23	Ronis, M.	16
Bērtule, D.	3	Rozenbergs, D.	12
Blāķe, K.	12	Rožkalne, Z.	12
Dambe, Z.	9	Salaka, S.	16
Dravante, E.	13	Saukuma, L.	6
Feodorova, A.	8	Savicka, L.	13
Filoņenko, L.	11	Skudra, M.	2, 5
Genkina, A.	19	Šmite, D.	5
Grandāne, E.	5	Strode, R.	6
Gulmane, T.	17	Sumerags, D.	16
Kohanoviča, V.	14	Trinīte, B.	16
Krauze, L.	17	Zīle, S.	5
Kristapsone, G.	3	Žukova, S.	9
Laizāne, L.	22		
Liepiņa, Z.	4, 18, 19, 21		
Maļeckā, V.	18		
Mārtinsone, K.	10		
Mežaraupa, M.	16		
Mihejeva, I.	9		
Naumova, O.	21		
Ņesteroviča-Petrikova, D.	14, 20		
Osipova, Z.	22		
Ozola, A.	10		